

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

Дипломна робота

магістра

на тему

Нетрадиційні форми та методи навчання в початковій школі як рушійні сили освітніх інновацій

Виконала: студентка 2 курсу,
групи ПО-2м ЗФН

спеціальності 013 Початкова освіта

Пашкуляк Марія-Магдалина Анатоліївна

Керівник:

Фенчак Любов Михайлівна

Рецензент: Староста В.І.

Мукачево – 2019 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРОБЛЕМИ.....	5
1.1. Аналіз психолого-педагогічних досліджень сутності та ролі інноваційних технологій у розвитку сучасної освіти.....	5
1.2. Класифікація та характеристика нестандартних уроків за педагогічними технологіями.....	15
1.3. Відмінності між нестандартними та традиційними уроками.....	18
1.4. НУШ – форми і методи навчання.....	22
Висновки.....	
РОЗДІЛ 2. СПОСОБИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	41
2.1. Напрями організації діяльності вчителя під час реалізації інноваційного підходу у навчанні молодших школярів.....	41
2.1.1. Застосування ІКТ на уроках у початковій школі.....	50
2.1.2. Організація інтерактивного навчання.....	56
2.1.3. Особливості інтерактивних технологій. Особливості проектної діяльності учнів початкової школи.....	63
2.1.4. Інтегровані уроки.....	66
2.2. Методика проведення нестандартних уроків у початковій школі.....	67
Висновки.....	
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

Розвиток сучасного суспільства підвищує вимоги до рівня освіти й виховання кожної людини. У цих умовах, дедалі актуальнішим стає формування у людей творчого потенціалу, активної життєвої позиції. Для успішного досягнення мети, людина повинна мати необхідний обсяг знань, умінь та навичок. Людина не повинна застосовувати будь-які усталені шаблони, а має мислити, розвивати своє мислення.

Завдання вчителя полягає у вивченні особливостей дитини та орієнтації на загальні завдання формування її особистості, які впливають з Концепції загальної середньої освіти та Державного стандарту початкової загальної освіти, а також спираються на конкретні програми навчання і виховання, створюючи для кожного учня оптимально-сприятливі умови для його всебічного розвитку. Для здійснення цієї мети потрібно підвищити ефективність уроку, урізноманітвивши його різними способами і засобами навчання.

Вибрана нами тема магістерської роботи є безумовно актуальною в наш час, адже саме тепер в освіті відбуваються зміни, що вносять в освітній процес новизну, яка набуває в реаліях сьогодення значну роль. Таким чином, актуальність даної роботи полягає в необхідності обґрунтування теоретичних підходів до визначення нетрадиційних форм організації навчальної діяльності в початкових класах; широкому розвитку нових інформаційних технологій, що дають змогу втілювати різноманітні нововведення у процес навчання; удосконаленні вмінь і навичок учнів початкової школи за допомогою нетрадиційних уроків.

Над вивченням даної проблеми працювало чимало дослідників серед яких: Н. Бондаренко («Педагогічні технології»), О. Комар («Інтерактивні методи як інноваційна діяльність сучасного вчителя початкових класів»), І. Єрмакова («Педагогічні інновації у сучасній школі»), П. Ротаєнко («Комп'ютерна мультимедія як засіб навчання»), В. Паламарчук («У пошуках нестандартного

уроку»), О. Митник («Народження нестандартного уроку»), П. Прошкуратора («Від творчих вчителів до творчих учнів»), В. Шварко («Сучасний урок: технологічний аспект»), М. Вашуленко («Нестандартні уроки мовлення та мислення молодших школярів») та ін.

В наш час, можна спостерегти тенденцію до того, що часто дітям буває на уроках нудно й нецікаво. Це є найнеприємнішим фактором вчительської праці, який буває важко усунути в сучасних реаліях, реаліях, коли діти з раннього дитинства освоюють світ гаджетів, які захоплюють їх в свій полон. Завдання педагога є постійне підвищення інтересу учнів до уроку. Щоб оволодіти знаннями, недостатньо тільки відтворити матеріал підручника. Розвиток винахідливості та творчих здібностей учнів багаторазово підвищує ефективність самого уроку, створює умови для розкриття особистості учня.

Крім того, цікавим моментом доцільно вважати те, що погляди педагогів на нетрадиційні уроки розходяться: одні бачать у них прогрес педагогічної думки, правильний крок у напрямку демократизації школи, інші навпаки, вважають такі уроки небезпечним порушенням педагогічних принципів, вимушеним відступом педагогів під напором учнів.

Мета дослідження полягає у визначенні та встановленні нетрадиційних методів та форм навчання у початковій школі, як рушійної сили освітніх технологій.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати психолого-педагогічні дослідження сутності та ролі інноваційних технологій у розвитку сучасної освіти.
2. Класифікувати і характеризувати нестандартні уроки за педагогічними технологіями.
3. Визначити відмінності нестандартних уроків від традиційних та форми і методи навчання відповідно до НУШ.
4. Дослідити напрямки організації діяльності вчителя під час реалізації інноваційного підходу у навчанні молодших школярів.
5. Проаналізувати методику проведення нестандартних уроків у початковій школі.

Об'єкт дослідження: нетрадиційні форми і методи організації навчально-виховного процесу в початковій школі.

Предмет дослідження: особливості використання нетрадиційних форм і методів навчання як рушійна сила освітніх технологій.

У процесі розв'язання зазначених завдань використовувалися такі **методи дослідження:**

- вивчення й аналіз педагогічної, психологічної та методичної літератури в аспекті досліджуваної проблеми;
- ретроспективний та прогностичний аналіз літературних джерел, навчальних програм, шкільних підручників, методичних посібників;
- теоретичний аналіз і синтез під час визначення об'єкта, предмета, мети, завдань дослідження;
- узагальнення педагогічного досвіду з метою з'ясування стану та основних підходів до розв'язання досліджуваної проблеми в науці й практиці роботи вчителів;
- застосування методики нетрадиційних технологій на уроках.

База проведення педагогічного дослідження: Ужгородська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 5 з поглибленим вивченням іноземних мов.

Структура роботи містить: вступ, два розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Здійснивши педагогічне дослідження, можемо зробити відповідні висновки. У підсумку до даної роботи варто зазначити наступне:

1. Здійснено аналіз психолого-педагогічного дослідження і встановлено, що педагогічні інновації – це результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем. Прямим продуктом творчого пошуку можуть бути нові навчальні технології, оригінальні виховні ідеї, форми та методи виховання, нестандартні підходи в управлінні. Побічним продуктом інновацій як процесу творчої діяльності є зростання педагогічної майстерності вчителя початкової школи, рівня його культури, мислення та

світогляду. Творчий пошук та реалізація інновацій веде до новоутворення в цілісній педагогічній системі.

2. Охарактеризовано класифікацію нестандартних уроків і встановлено, що нестандартні уроки позитивно впливають на навчально-виховний процес у сучасній школі. Головна заслуга уроків з нетрадиційною структурою - дуже потужна активність учнів на уроці, але потрібно мати на увазі, якщо нестандартні уроки проводити повсякденно, то цікавість до навчання у дітей пропадає. Тому при використанні нестандартних уроків потрібно бути дуже обережним, для того щоб дітей не перевантажити незвичайністю. Вчителям головне потрібно навчитись правильно підбирати форму роботи і якісно проводити урок. Якщо ці умови виконуються, то можна кожний урок зробити нестандартним. Нестандартні уроки в початкових класах руйнують застигли штампи в організації навчально-виховного процесу школярів, спрямовуючи їх в русло активізації пізнавальної самостійності й творчої активності учнів.

Нетрадиційні форми проведення уроків дають можливість не тільки підняти інтерес учнів до досліджуваного предмета, але й розвивати їхню творчу самостійність, навчати роботі з різними джерелами знань.

Такі форми проведення занять «знімають» традиційність уроку, пожвавлюють думку. Однак необхідно відзначити, що занадто часте звертання до подібних форм організації навчального процесу недоцільно, тому що нетрадиційне може швидко стати традиційним, що в остаточному підсумку приведе до падіння в учнів інтересу до предмета.

Педагоги постійно шукають способи пожвавлення уроку, намагаються урізноманітнити форми освідчення та зворотний зв'язок.

Організація нетрадиційного уроку передбачає створення умов оволодіння школярами прийомами розумової діяльності. Опанування ними як забезпечує нового рівня засвоєння, але й дає суттєві зрушення в розумовий розвиток.

Нетрадиційні форму ведення уроків дають можливість як підняти інтерес учнів до досліджуваному предмету, а й розвивати їх творчу самостійність, навчати роботі з різноманітними джерелами знань.

Найбільш вдало буде використано нестандартний урок на уроках, де метою уроку є закріплення навчального матеріалу, тому що цей урок, наприклад, можна провести у вигляді конкурсу чи уроку-КВК, тоді діти не будуть примушені вчителем згадувати матеріал, який вивчали на попередніх уроках, а згадуватимуть для того, щоб перемогти своїх суперників - різна мотивація учнів. Вони підсвідомо будуть згадувати попередній матеріал.

Нестандартні уроки слід впроваджувати в навчально-виховному процесі всіх шкіл тому, що проведена дослідно-експериментальна робота довела, що ці уроки дійсно мають більше пріоритетів ніж стандартні уроки.

Таким чином, важливим у вирішенні даної проблеми є правильний підбір форм роботи і якісно проводити урок. Якщо ці умови виконуються, то можна кожний урок зробити нестандартним. Для цього потрібно студентів педучилищ детальніше ознайомити з системою нетрадиційних уроків та інноваційними технологіями навчання. Отож, нетрадиційні форми та методи навчання в початковій школі позитивно та у якості рушійної сили освітніх технологій покращують та підвищують якість навчання дітей молодшої школи, відповідно і підвищують їх рівень знань та підготовку до переходу у середню школу.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>